

Hannah's droom

Diane Hammond

Hannah's droom

the house of books

Oorspronkelijke titel
Hannah's Dream
Uitgever
HarperCollins, New York
Copyright © 2008 by Diane Hammond
Copyright voor het Nederlandse taalgebied © 2011 by The House of Books, Vianen/Antwerpen

Vertaling
Ruud van de Plassche
Omslagontwerp
Wil Immink Design
Omslagfoto
Getty Images/Jay Blakesberg
Opmaak binnenwerk
ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 443 2547 8
D/2011/8899/31
NUR 320

www.thehouseofbooks.com

All rights reserved.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Er waren eigenlijk twee wezens in deze wereld waar Samson Brown van hield: zijn vrouw en zijn olifant. Natuurlijk hield hij bijna van talloze anderen, en hij had innig gehouden van sommigen die nu dood en begraven waren – zijn ouders, zijn tweelingbroer Jimmy, de oude *Australian cattle dog* die hij ooit had gehad – maar echte liefde, in het hier en nu, reserveerde hij voor Corinna en Hannah. Hij beseftte dat terdege, en hij zorgde ervoor dat zij het ook beseften. Die intense en toegewijde liefde was onvoldoende compensatie voor alles wat hij ze niet kon geven – en er waren veel dingen die hij ze niet kon geven – maar het kwam een eind in de richting. En voor een realistisch man als Sam betekende dat iets.

De pijnlijke waarheid dat liefde niet alles vermag, hadden zij ervaren toen Corinna drieënveertig jaar geleden een doodgeboren meisje ter wereld had gebracht, een volmaakt kind met handjes even klein en verkrampt als vioolhalzen. Aan het verdriet daarover waren ze bijna bezweken, een verdriet even massief en kwaadaardig en onbuigzaam als een aambeeld, dat ze overal met zich meedroegen totdat ze wankelden onder het gewicht ervan en geen andere keuze hadden dan het neer te leggen. De dokter had hun gezegd dat ze niets hadden kunnen doen om hun baby levend ter wereld te laten komen. Dergelijke dingen gebeurden nu eenmaal, zei hij, en niemand wist waarom. Wat de reden ook was, het

verlies van die baby had hen voorgoed veranderd, vooral Corinna, een vrouw die slechts drie dingen van het leven wilde: Sam, een kind om groot te brengen en een redelijk goede relatie met God. Op Sam had ze al die jaren kunnen bouwen. Haar relatie met God was een ander verhaal.

Niettemin was Corinna op haar vijfenzestigste even robuust als een oude boom, iemand die je ook bij guur weer om een boodschap kon sturen. Menigmaal had ze haar Sam erdoorheen gesleept, deze grote en prachtige vrouw die altijd tijd had als mensen met haar kwamen praten of haar vroegen hoe ze over iets dacht. Want dat ze haar gedachten over de dingen had, kon niemand ontgaan. *Ik geef mijn meningen gratis aan iedereen die ernaar vraagt*, mocht ze graag zeggen. *Sam heeft ze allemaal al gehoord, en God is lang geleden opgehouden met luisteren*. Waarna ze een lach liet weerklinken die als warme siroop uit een kan leek te stromen.

Sam sloeg af op de hoek van Powers en Luke Street en reed de drive-in van Dunkin' Donuts op.

‘Morgen,’ begroette hij Rayette achter het raampje.

‘Morgen, Sam,’ zei ze. Rayette was een knappe jonge vrouw met een kapsel dat bestond uit wel een miljoen minieme vlechtjes, die Corinna eens per maand in haar haren vlocht. Je moest Rayette nageven dat ze er altijd leuk uitzag, wat er ook aan de hand was met haar twee kinderen en incidentele echtgenoot – en het leek wel alsof er altijd wat aan de hand was. ‘Wil je er vandaag een met bavarois? Ze komen net uit de oven,’ vroeg ze hem.

‘Nee. Die vindt ze niet meer zo lekker als vroeger. Geef maar twee vanille en eentje met jam. Heb je nog van die met aardbeien? Die vindt ze het lekkerst.’

‘Natuurlijk.’ Rayette boog zich naar achter.

Ze verkocht hem al jaren donuts. Toen ze weer voor het raampje opdook, zijn zak met donuts en een koffie in de hand, vroeg hij haar: ‘Hoe lang ben je nu hier bij Dunkin' Donuts? Ik denk al wel tien jaar, of niet?’

‘Je wordt vergeetachtig, Sam, het zijn er veertien.’ Rayette fronste haar voorhoofd. ‘Eind november zelfs al vijftien.’ Het was nu september. ‘We worden oud, schat.’

‘Vertel mij wat,’ zei Sam hoofdschuddend. Rayette hield de zak met donuts in haar hand terwijl hij onder de chauffeursstoel naar wat kleingeld tastte. ‘Verdorie. Sorry hoor, maar ik weet zeker dat ik hier nog een paar kwartjes heb liggen...’ Hij vond ze en overhandigde ze haar. Rayette gaf hem de zak donuts en een beker koffie die zo heet was dat een neushoorn zich er nog aan zou branden. Eén keer had Sam zijn beker niet goed klemgezet, waardoor die tijdens het rijden was omgevallen, met als resultaat een fraaie blaar op zijn been. Hij begreep wel waarom die ene vrouw haar proces tegen McDonald’s had gewonnen, ook al vond iedereen haar een op geld beluste tante.

‘Waar is dat nieuwe meisje van je eigenlijk?’ vroeg hij, en hij zette de koffie in een bekerhouder die zich op veilige afstand van de chauffeursstoel bevond. ‘Is ze alweer weg?’

‘Ach, je weet hoe ze tegenwoordig zijn. Kinderen hebben gewoon geen doorzettingsvermogen meer. Ze denken dat ze in een handomdraai rijk worden en als dat niet gebeurt, laten ze je vallen alsof het jouw schuld is.’

‘Mmm hm.’ Sam snoof de geur van donuts op. Sinds een jaar moest hij ze laten staan, toen bleek dat hij suikerziekte had.

‘Corinna vertelde me dat je weer overweegt met pensioen te gaan,’ zei Rayette, die op haar ellebogen uit het drive-inraampje leunde.

‘Ja, daar zit ik over te denken.’

‘Nou, deze keer zou ik het maar doorzetten, schat. Ik heb nooit eerder gehoord dat iemand twee keer zijn pensioen heeft uitgesteld, zoals jij hebt gedaan.’

‘Wanneer Hannah eraan toe is, dan stop ik.’

Rayette keek hem hoofdschuddend aan. ‘Ze komt er echt wel overheen. God heeft zijn schepselen sterk gemaakt. Het is al ongelooflijk wat je al die jaren voor haar hebt gedaan.’

‘Yep. Nou, ik moet ervandoor,’ zei Sam. Negatieve opmerkingen over Hannah had hij nooit kunnen dulden. ‘Tot ziens.’

‘Tot de volgende keer,’ zei Rayette. ‘En pas op met die koffie, hoor.’

Sam voegde met zijn oude Dodge Dart weer in tussen het ochtendverkeer, en lette er goed op dat zijn koffie en de zak met donuts overeind bleven staan. Hij was een zorgvuldig man, en dat wierp zijn vruchten af. Op zijn achtenzestigste zag hij er zelfs volgens zijn eigen maatstaven verdomd goed uit. Hij was recht van lijf en leden en had helemaal geen buikje, zelfs geen minieme bolling die de mensen hem op zijn leeftijd best hadden vergeven. Een beetje sneeuwval boven op zijn hoofd, niet meer dan een stuiflaagje; bij de slapen nog geen grijs te bekennen. Op de rug gezien zou je kunnen denken dat hij twintig was, maar als hij zich omdraaide verried zijn gezicht zijn leeftijd. Het was getekend door diepe lijnen, als een wegenkaart die ergens ver weg begon – in Cincinnati wellicht, waar hij geboren was, of in Yakima, Washington, waar zijn vader een groentekwekerij had gehad; dan Korea, waar Sam in de oorlog zijn dienstplicht had vervuld en die precies hier in Bladenham, Washington, eindigde.

Tijdens de laatste anderhalve kilometer naar de Max L. Biedelman Zoo moest hij zich erg inhouden om geen hap uit een van de donuts te nemen. Hij was geen drinker en had nooit van zijn leven gerookt, maar hij miste absoluut zijn Dunkin’ Donuts.

In de kuststreek van het Amerikaanse noordwesten wemelde het van de excentrieke figuren, maar zelfs onder hen was Max L. Biedelman een geval apart geweest. Om te beginnen was Max een vrouw – Maxine Leona Biedelman, geboren in 1873 in Seattle, Washington, als enige levende nazaat van houtmagnaat Arthur Biedelman en zijn vrouw Ruby. Zowel Ruby als Arthur was afkomstig uit een van de degelijke, respectabele families van San Francisco, iets wat Arthur geen zier kon schelen maar waar Ruby zich aan vastklampte als aan een reddingsboei. Tegen de tijd dat Max werd geboren, had Arthur zijn fortuin al gemaakt in de hout-

kap aan de voet van het Cascadegebergte, waarna hij zijn tijd doorbracht met reizen, zijn grote passie. De kleine Max was pas zes jaar oud toen hij haar en Ruby meenam op de eerste van de vele lange safari's in Kenia. Ruby, op haar best een schrikachtige vrouw, zou later beweren dat haar geroemde kastanjebruine haar binnen een week na hun aankomst in Kenia wit was geworden door haar angst voor alles wat bewoog en veel wat dat niet deed: neushoorns, modderpoelen, eten uit veldkeukens, ongedierte, de Kilimanjaro, gegraven latrines, Masai-mannen, regenbuiën, bliksem en alle verse gekochte dan wel vergaarde voedingswaren. Het was onloochenbaar dat ze aan het eind van de tocht op de rand van een zenuwinstorting verkeerde. Ze hield het bed vanaf het moment dat ze weer thuiskwamen en beweerde dat ze daar de volgende negentien jaar niet meer uit was gekomen, hoewel Max altijd volhield dat zij en Arthur zich nog niet op hun volgende reis hadden begeven of haar moeder was uit bed gesprongen om een druk sociaal leven te hervatten.

Max zelf was uit steviger hout gesneden, waardoor haar vader haar de bijnaam Dappere Jongen had gegeven. Ze vond het heerlijk om op safari te gaan en toonde zelfs geen angst in de directe nabijheid van leeuwen; meer dan eens was zelfs het merkwaardige schouwspel waargenomen van dichtbij gelegen leeuwen die als betoverd naar het meisje starden. Arthur mocht bijzonder graag het verhaal vertellen van een jachtluipaard dat Max toestond haar en haar jong tot minder dan tien meter te naderen en haar onder-tussen sereen met half dichtgeknepen, honingkleurige ogen bleef aankijken.

Toen ze veertien was, reisden Max en Arthur naar Birma. Daar maakten ze kennis met olifantenrijders – *mahouts* – die al generaties lang in hun levensonderhoud voorzagen door in de Birmese teakbossen hardhout te kappen. Max was zo verrukt van alles wat ze had gezien dat de olifant haar lievelingsdier werd. Later in haar leven zou ze vele malen naar Birma en Thailand terugkeren, en ze verbleef dan altijd bij de *mahouts* en hun dieren.

Toen Arthur in 1898 ontijdig aan koorts overleed en Ruby vervolgens naar haar familie in San Francisco terugkeerde, was Max op haar vijftiengste opeens in het bezit van een aanzienlijke erfenis waarvan ook Havenside deel uitmaakte: het honderdtwintig hectare grote landgoed van haar ouders in het kleine plattelandsstadje Bladenham, Washington. Dat landgoed bestond uit glooiende heuvels en bosgebieden waar het in de zomer naar hooi en appels rook. In de winter, wanneer de wind draaide, hing er de zoutwatergeur van Puget Sound.

Arthur had de victoriaanse villa met zijn vijftig kamers ontworpen in de traditie van de grote huizen van Newport, Rhode Island. Na zijn dood stelde Max Havenside eenmaal per jaar open voor het publiek. Ze stond dan bij haar smeedijzeren poort en begroette iedere bezoeker persoonlijk – deze stoere vrouw, met haar lange benen, grote tanden en zilverkleurige haren, die onveranderlijk was gehuld in mannenkleden, doorgaans een safaripak, en die waar ze ook ging een zitstok of een rijzweepje droeg. De enige uitzondering waren de loshangende Turkse gewaden die ze af en toe op koude winteravonden aantrok. Ze had op het terrein van Havenside het hele jaar door een canvas legertent staan, waar ze vaak in sliep als ze op het landgoed was, ongeacht het jaargetijde of het weer. Haar burens vonden haar levendig en energiek, maar wel eigenaardig.

Omstreeks het midden van de jaren vijftig had ze bijna de helft van het Havenside-landgoed veranderd in omheinde terreinen en buitengebouwen voor een groeiende verzameling wilde en exotische dieren. De verblijven waren niet riant, maar voor die tijd zeker toereikend, en de dieren werden goed gevoed en verzorgd. Hutten met puntige strodaken, kleine schuren en barokke paviljoens boden beschutting aan de dieren die daar behoefte aan hadden; in het bijzonder de tapirs hadden het 's winters zwaar omdat ze geen dikke vacht hadden. Maar Max' meest gewaardeerde trofeeën waren twee vrouwtjesolifanten uit Birma, die te oud waren geworden voor hun werk in de teakbossen en Max waren ge-

schonken door haar bevriende mahouts. Ze had het altijd over 'mijn meisjes' en bracht ze iedere middag rond theetijd baklava. Ze nam actief deel aan alle werkzaamheden die haar personeel, bestaande uit verzorgers en tuinlieden, dagelijks uitvoerde.

In 1953 stierf de eerste van haar geliefde olifanten van ouderdom. Als vervanging kocht Max toen Hannah, een kleine vrouwtjesolifant die in Birma gedeeltelijk blind was gemaakt toen ze haar moeder had gevolgd naar een plantage. Max, die nu tachtig jaar was, had inmiddels onderhandelingen aangeknoopt met de gemeenteraad van Bladenham over de overdracht na haar dood van haar hele landgoed en dierenverzameling aan de stad, met de afspraak dat het haar dieren nooit aan iets zou ontbreken.

Destijds was dat een belofte geweest die in alle oprechtheid werd gedaan.

In de herfst van 1995 was de olifantenschuur een armoedige plek, ondanks een recente opknapbeurt met gele verf. Door het ontbreken van isolatie was vocht een continu probleem, en het hoge, niet-geïsoleerde plafond en de gapende hooizolder maakten dat de ruimte hol aanvoelde. Het gebouw was verder voorzien van een kleine keuken, een krap kantoor, een open ruimte die was ingericht met een paar goedkope leunstoelen, bijzettafeltjes, op elkaar gestapelde dienbladen en een breedbeeldtelevisie, en ten slotte Hannah's hok achterin. 'Hallo, meisje,' zei Sam zacht toen hij de achterkant van de schuur bereikte. 'Hoe is het met m'n schat?'

Hannah hief haar slurf en blies een rommelende begroeting, dezelfde begroeting die ze hem de afgelopen eenenveertig jaar bijna iedere dag gegeven had.

'Heb je lekker geslapen? Geen last gehad van het voorbijtrekkende onweer? Allemachtig, mama was zo bang dat ze bijna uit bed sprong. Het is een beetje treurig dat een grote vrouw als zij zo bang voor bliksem is. Hier, kijk eens wat papa voor je heeft meegebracht.'

Sam pakte de donuts uit de Dunkin' Donuts-zak en rangschikte ze liefdevol naast elkaar op de vensterbank van het enige kleine raam in Hannah's schuur. Hannah inspecteerde ze een voor een door zachtjes de geur op te snuiven, waarbij ze kleine wolkjes poedersuiker uitademde. 'Toe maar, schatje. Het zijn die met vanille waar je zo van houdt. Plus eentje met aardbeienjam. Ik zweer je, het scheelde maar een haar of ik had mijn vingers in die zak gestoken. Het enige wat me weerhield, was de zekerheid dat mama me betrapt zou hebben.' Sam grinnikte. 'Hoe ze het doet weet ik niet, maar ze betrapt me altijd. Toen God die vrouw maakte, moet hij haar bovennatuurlijke vermogens hebben gegeven.'

Terwijl Hannah haar donuts at, liet Sam zich bij haar linker-voorpoot door de knieën zakken en haakte de zware ketting uit de sluitschakel. De enkelkluister had de huid daaronder afgesleten en soms waren er open wonden op die plek. Vandaag niet.

'Laat papa even naar die poot kijken, Grijsje.' Hannah tilde haar poot op. Max Biedelman had hem verteld dat de teennagels van een olifant glad moeten zijn, met zachte nagelriemen die goed aansluiten, maar twee van Hannah's nagels stonden bol en stonken door de zweren eronder, en een andere vertoonde een barst die Sam al een tijdje in de gaten hield. Zijn meisje had een jaar of tien geleden jicht gekregen omdat ze nooit op een zachte ondergrond kon staan, en hoe meer last ze kreeg van jicht, hoe vreemder ze ging lopen, en hoe vreemder ze ging lopen, des te ongelijker haar voetkussens afsleten, wat weer leidde tot een ongelijke druk op haar teennagels, die daardoor spleten. Sam besteedde zoveel tijd aan de verzorging van Hannah's poten dat hij wel eens tegen Corinna zei dat ze hem best als pedicure zou kunnen inhuren op de Beauty Spot, Corinna's schoonheidssalon.

Nu diepte hij uit zijn zakken een kleine plastic pot met zalf op. 'Laten we dit maar eens proberen. Mama heeft het gisteravond speciaal voor jou gemaakt.' Door zijn suikerziekte had Sam ook een slechte voet, met een zweer ter grootte van een kippenvleugeltje aan een zijkant van zijn hiel. Voor die zweer bereidde Corinna

om de haverklap een nieuw geneeskrachtig smeersel in de keuken. Als dat enige verbetering teweegbracht, hoe gering ook, dan nam Sam het de volgende dag mee en bracht een laagje aan op Hannah's aangedane poot. Het werkte eigenlijk nooit, maar het gaf hem en Corinna in elk geval het gevoel dat ze er iets aan probeerden te doen. Sam viste een tongspatel uit een doos die hij van zijn eigen geld had gekocht in een winkel voor medische benodigdheden in Tacoma, en bracht daarmee met strijkbewegingen de zalf aan. Hannah kromp ineem maar bleef staan, zoals ze altijd deed. Er ging een steek door zijn hart. Hij klopte haar op de flank.

‘Oké, dat zit erop, meisje... je kunt je poot weer neerzetten. Ben je klaar om op deze mooie, zonnige dag naar buiten te gaan?’ Het was begin september, de tijd dat het in Bladenham naar appelboomgaarden en gemaaide velden rook. ‘Neem je je band mee?’ Hannah raapte een oude kale autoband op die ze graag in haar buurt had, vooral wanneer ze alleen was. Corinna zei dat het niet verschilde van zo’n rafelige babydeken die sommige kinderen als troost met zich meezeulden, en Sam nam aan dat ze daar gelijk in had. Hij keek toe hoe Hannah naar buiten sjokte, knipperend in het plotselinge zonlicht na het halfduister van de schuur, en toen klauterde hij de hooizolder op. Hij hield van de geur van schoon, vers hooi in de herfst, altijd al. Het deed hem denken aan Yakima wanneer het groeiseizoen voorbij was en de nieuwe gewassen nog een seizoen ver weg waren. Een tijd van rust, een tijd van genezing. Elk jaar hadden zijn vaders handen gebloed van de vroege lente tot ver in november: werkhands net als die van Sam nu; alleen genazen de zijne nooit, nu al helemaal niet meer, met zijn suikerziekte. Hij wist wat zijn vader daarover zou zeggen. *Ziek of gezond, je moet zorgen voor wat onder je hoede valt. Er bestaat niet zoiets als een vrije dag wanneer het om levende dingen gaat.* Daar had hij gewassen mee bedoeld, geen olifanten, maar het kwam op precies hetzelfde neer. Eustace Brown had gewerkt tot de dag dat hij erbij neerviel; gestorven in zijn overall, precies zoals hij had gewild.

Met de riek wierp Sam wat vers hooi in het buitenverblijf. Hannah sjokte ernaartoe, zette haar band rechtop tegen de muur van de schuur, op precies dezelfde plek als altijd, en begon te eten. Hij hield ervan om te kijken hoe ze een bundeltje hooi oppakte met haar slurf, het in haar muil stak en dan traag en bedachtzaam kauwde, alsof ze mijlenver weg was met haar gedachten. In Birma misschien, in die teakbossen waar Max Biedelman hem vroeger over had verteld, de plaats waar Grijsje was geboren.

Max Biedelman had hem aangenomen nadat hij in 1955 uit Korea was teruggekeerd met als enige tastbare herinneringen aan zijn diensttijd een ernstige aanval van gordelroos en een afkeer van kantinevoedsel. Sommigen van zijn maten met wie hij in de legerkeukens had gewerkt, hadden gezegd dat ze thuis een café wilden beginnen, maar dat gold niet voor Sam. Hij was er zeker van dat de hel een rij in de legerkantine was, aan het eind waarvan hij tot in de eeuwigheid brokken rundvlees stond op te scheppen.

Dus was hij in plaats daarvan naar Havenside gegaan om daar werk te zoeken. Iedereen wist dat Max graag veteranen wilde steunen die net waren teruggekeerd, en dat hij geregeld vacatures liet ophangen in het Gebouw voor Overzeese Veteranen te Bladenham. Zijn eerste baan was die van tuinman en hij besloot die als tijdelijk te beschouwen, omdat hij niet bijzonder veel ophad met gras maaien en dode bladeren bijeen harken. Hij was aangenomen door een voorman, en hoewel hij Max Biedelman kende uit de verhalen ontmoette hij haar pas toen hij al zes dagen aan het werk was. Hij was in de boomgaard bezig met het snoeien van de appelbomen toen hij hoorde dat ze hem riep. Toen hij opkeek, zag hij haar met stevige pas op hem afkomen, met haar tweedhoed, geruite jasje en hoge leren laarzen.

‘Meneer Brown,’ zei ze, en ze liep met uitgestoken hand naar hem toe, ‘ik geloof niet dat wij al hebben kennism gemaakt. Ik ben Max Biedelman.’

Met stomheid geslagen greep Sam de hand van de oude vrouw en vond die even droog en licht als een oude maiskolf.

‘Ik heb begrepen dat u al verscheidene dagen hier op Havenside hebt gewerkt. Aanvaardt u alstublieft mijn verontschuldiging dat ik u niet eerder ben komen begroeten. Ik ben ziek geweest.’

‘Ja, mevrouw.’

Ze fronste haar wenkbrauwen. ‘Noem me alsjeblieft geen mevrouw, meneer Brown. Ik heet Max of juffrouw Biedelman.’

‘Ja, mevrouw,’ zei Sam zonder erbij na te denken, maar de oude vrouw grinnikte alleen maar en klopte op zijn arm. ‘Maakt niet uit,’ zei ze. ‘U wordt nerveus van me. Ik schijn die uitwerking op mensen te hebben.’ Ze maakte aanstalten om weg te lopen maar draaide zich toen om en riep hem toe: ‘Als u erg aan manieren hecht, meneer Brown, dan mag u me sir noemen.’

Max Biedelmans tweede olifant, Reyna, stierf minder dan een jaar later. Sam hoorde dat het dier niet meer overeind had kunnen komen nadat ze was gaan liggen, zelfs niet met behulp van een geïmproviseerde lier die over de dakspanten was geworpen. Max Biedelman, die niet naar de begrafenis van haar eigen moeder was geweest, bleef bij de oude olifant tot die stilletjes weggleed met haar slurf in de schoot van de oude vrouw. Sam keek twee dagen lang naar haar uit, totdat hij haar ten slotte zag lopen in het meest afgelegen deel van het landgoed, waar wilde bloemen groeiden.

Hij benaderde haar met wild bonzend hart. ‘Mijn vrouw en ik, wij willen u graag ons medeleven betuigen, sir,’ zei hij.

Haar gezicht was vertrokken van verdriet, maar ze wist een glimlach op te brengen. ‘Dank u, meneer Brown. Het is zwaar voor me. Hebt u even tijd... ja? Loopt u dan met me op.’

Sam paste zijn tred aan de hare aan. Ze liep exact met hem in de pas. ‘Ik heb begrepen dat uw vrouw en u een kind verloren hebben.’

‘Ja, sir.’

‘Dan weet u hoe moeilijk het is om afscheid van een dierbare te moeten nemen.’

‘Ja, sir, dat weet ik.’

Ze keek hem onderzoekend aan, alsof ze probeerde tot een beslissing over iets te komen. ‘U bent opgegroeid op een boerderij, nietwaar, meneer Brown?’

‘Ja, sir. Mijn vader had een boerderij buiten Yakima. Hij teelde groente voor het gezin, verbouwde hop, tarwe en alfalfa voor de verkoop. Hij heeft behoorlijk goed geboerd. Hard werken, dat wel.’

‘En had hij ook dieren?’

‘Een paar. Melkkoeien, geiten en wat schapen. Niet om te verkopen, alleen voor onze eigen tafel.’

‘Ja, dat vermoedde ik al.’

Sam veegde zijn handpalmen af aan zijn broek.

‘Vertelt u me eens wat u van mijn Hannah vindt, meneer Brown.’

‘Hannah?’

‘Hannah is mijn olifant. Mijn laatste olifant.’

‘Ik weet niets van olifanten, sir.’ Hij zocht naar iets om te zeggen. ‘Ze is groot.’

‘Ja, meneer Brown, groot is ze wel.’ De oude vrouw grinnikte. ‘Misschien heb ik het mis, maar u zit vaak naar haar te kijken tijdens uw pauzes en bij de lunch. Ik dacht dat u misschien het een en ander was opgevallen.’

Sam zweette overvloedig en probeerde te achterhalen waar ze heen wilde met dit gesprek, zodat hij zich uit de voeten kon maken.

‘Ik heb nooit eerder zoiets gezien,’ waagde hij.

‘Goed, laat mij u dan iets over haar vertellen. Hannah is eigenlijk vrij klein voor haar leeftijd, waarschijnlijk door ondervoeding toen ze nog in Birma was. Het leven in de wildernis is niet altijd overvloedig, meneer Brown. In 1952 werd ze op een rubberplantage aangetroffen naast haar moeder, die was neergeschoten en gedood omdat ze verboden terrein had betreden. Hannah was destijds vermoedelijk maar twee of hooguit drie jaar oud en was gewond geraakt, maar ze had geluk. De plantagearbeider die haar

vond had een broer die mahout was – dat is een olifantrijder – en liet hem het bericht overbrengen dat ze een jong dier hadden dat zorg nodig had. Alle plantagearbeiders hadden het bevel gekregen iedere olifant die zich op verboden terrein begaf af te maken, maar hij slaagde erin Hannah verborgen te houden tot zijn broer na enkele dagen arriveerde, en in de tussentijd verzorgde hij haar wond en gaf hij haar te eten en te drinken. Toen de broer arriveerde, zag hij dat Hannah door haar gedeeltelijke blindheid en haar kleine postuur nooit in de teakbossen zou kunnen werken, maar hij beseftte ook dat haar zomaar weer vrijlaten gelijk zou staan aan een doodvonnis. De mahout was een goede man, zoals de meesten van hen naar mijn ervaring zijn, en dus stemde hij ermee in de olifant onder zijn hoede te nemen totdat er een koper was gevonden. Ik was inmiddels goed bekend onder de mahouts, die contact met mij opnamen en vroegen of ik haar misschien wilde hebben – wat natuurlijk het geval was. Wat een verhaal, vindt u niet?’

‘Ja, sir.’

‘Hannah is veerkrachtig, meneer Brown; ze is nu kerngezond en heeft een lang leven voor zich. Ze kan wel zestig jaar oud worden. Maar er zijn hier geen andere olifanten, en er zullen er hoogstwaarschijnlijk ook geen meer bij komen. Hannah heeft dus wel een toekomst, als u begrijpt wat ik bedoel, maar geen bijzonder stralende.’ De oude vrouw bleef stilstaan, draaide zich naar hem toe en keek hem aan. ‘Ik ga u iets vragen, meneer Brown. Het is heel belangrijk voor me, dus ik zou graag willen dat u me eerlijk en oprecht antwoord geeft.’

Sam wachtte vol ontzetting af.

‘Ik wil graag dat u Hannah’s oppasser wordt, meneer Brown.’

‘Oppasser?’

‘Ik wil graag dat u van nu af aan voor haar zorgt.’

‘Is er niet al iemand die dat doet, sir?’

‘Niet iemand die ik vertrouw, meneer Brown, en vertrouwen is bijzonder belangrijk voor mij. Het is ook heel belangrijk voor

Hannah. Het spreekt vanzelf dat u goed betaald zult worden voor uw werk.'

Sam was met stomheid geslagen. Deze oude vrouw vroeg hem de verantwoordelijkheid voor een dier op zich te nemen waarmee hij tot zijn komst op Havenside volslagen onbekend was geweest en dat hij alleen van plaatjes kende, en een duur dier bovendien, daar was hij zeker van. En toch, wanneer hij Hannah gadesloeg, voelde hij dat hij in de aanwezigheid van een scherpe geest en een vriendelijk gemoed verkeerde. Voordat hij de kans had van gedachten te veranderen, zei hij: 'Ik geloof dat ik dat zou kunnen, sir, maar wie gaat me leren hoe ik het moet aanpakken?'

Max Biedelman sloeg hem op de rug en lachte: 'Hannah, meneer Brown! Hannah gaat het u leren.'

En dat had ze gedaan.

Sam dacht er wel eens met enige zelfspot aan terug hoe hij vele jaren geleden na Korea had gezworen nooit meer met eten te werken. Moest je hem nu eens zien, zoals hij hier net als iedere andere dag in de kleine keuken in de schuur voer stond klaar te maken. Hij sneed appels in vieren, verdeelde yams in stukken, halveerde bananen en wortels en meloenen zodat het allemaal niet al te snel op zou zijn. Corinna plaagde hem vaak dat hij Hannah's persoonlijke kok was, en verdomd als het niet waar was. Het deerde hem niet. Hannah's eten was heel belangrijk voor haar.

Nu bond hij een canvas buidel gevuld met fruit om zijn middel en liep naar buiten, het olifantenverblijf in.

'Heb je zin in een wandeling, m'n meisje?' vroeg hij toen ze met haar slurf naar de buidel reikte.

Sam stelde zich voor dat God in een vreemde bui moest zijn geweest op de dag dat Hij de Aziatische olifant schiep. Toen hij Hannah voor het eerst ontmoette, had ze hem nergens zoveel aan doen denken als aan een afgeleefde, gedrongen, wanstaltige, slecht geklede oude lichtekooi op afgetrapte schoenen en met ontwrichte heupen. En dan die staart, dat schriële geval met een

harig vliegenmeppertje aan het eind, dat eruitzag als iets wat iemand vlak voor het opdoeken van een liefdadigheidsbazaar nog gauw op de kop had getikt. Toch bevond zich een ziel, een ding van pure schoonheid, achter die ogen. Max Biedelman had dat vele jaren geleden duidelijk gezien, zoals Samson Brown in navolging van haar die ziel daar elke dag zag schitteren.

‘Kom maar, Grijsje,’ zei hij, en hij gaf Hannah een halve banaan toen ze het olifantenverblijf uit liep door de poort die toegang gaf tot het bezoekersgebied. Ze droeg geen tuig of enige andere vorm van belemmering, had dat ook nooit gedragen. Sam had een olifantenhaak in de hand, een korte stok met een stompe metalen haak aan het eind, die ooit van Max Biedelman was geweest. Hij nam hem meer uit gewoonte mee dan voor een bepaald doel. Hannah was als een grote, vreedzame hond die naast hem voortdrentelde op haar pijnlijke poten. Ze liepen ten minste eenmaal per dag wanneer het goed weer was en vaak ook als het slecht weer was, omdat Sam dacht dat het goed voor haar was om geregeld op gras of zelfs maar op de asfaltpaden te lopen – alles wat zachter was dan beton. Bovendien was het een verzetje voor haar.

Verbaasde dierentuinbezoekers liepen in een wijde boog om hen heen, of volgden ze onderling fluisterend op een afstandje terwijl zij getweeën hun wandeling maakten, helemaal tot over de heuvel langs de neushoorn, rondom de tapirs en langs de apen en de zijdeaapjes, waarbij ze af en toe een paar rondzwervende pauwen voor zich uit joegen. Daarna liepen ze weer omlaag naar de olifantenshuur, die in een kleine kom onder aan de heuvel stond. Sam bleef aan Hannah’s rechterkant – de kant van haar goede oog – zodat ze wist dat hij daar liep en op haar paste. Ze mocht dan groot zijn, maar ze was zelfs na al die jaren nog steeds vreesachtig.

Hij hoorde iemand roepen: ‘Waarom loopt u rond met die olifant, meneer?’ Een jongen dook op bij zijn elleboog, een klein maar knap uitziend joch van een jaar of elf.

‘Waarom loop jij in de dierentuin rond?’ vroeg Sam.

De jongen liep verder met Sam op en haalde zijn schouders op.
'Om dingen te zien.'

'Nou, daarmee heb je je eigen vraag beantwoord,' zei Sam.

'Kan ze mij zien? Ze is verschrikkelijk groot, zeg.'

'Ze kan je uitstekend zien. Zeg maar hallo tegen haar. Ze heet Hannah.'

De jongen stak zelfbewust een hand op. 'Hoi.'

'Hoi, Hannah. Ook een olifant heeft er recht op beleefd behandeld te worden.'

'Hoi, Hannah.'

Sam gaf Hannah een yam. 'Hoe heet je?' vroeg hij aan de jongen.

'Reginald.'

'Reginald. Dat is een behoorlijk grote naam voor een kleine kerel.'

'Ik ben niet klein,' zei de jongen, en stak zijn borst een beetje vooruit.

'Is je vader een grote man?' vroeg Sam.

'Heel groot.' De jongen keek weg: geen papa thuis.

'Heb je nog vragen over Hannah die je me zou willen stellen?'

De jongen keek langs Sam naar Hannah, die vreedzaam een halve cantaloupemeloen oppeuzelde. 'Heeft ze tanden? Het lijkt van niet.'

'Ze heeft tanden, net als jij, alleen niet zoveel,' zei Sam. 'Ze heeft er vier: twee boven, en twee onder. Grote kiezen, zoiets als jouw gymschoenen, ongeveer van die grootte. Als ze er een kwijtraakt, komt er een nieuwe voor in de plaats. Laat me jouw tanden eens zien, Reginald.'

De jongen ontblootte een prachtig, wit en gelijkmatig gebit met gezond roze tandvlees. Iemand zorgde goed voor hem.

'Maar waarom is haar kin dan zo slap?' vroeg de jongen.

'Dat is haar kin niet, dat is haar lip,' zei Sam, en hij stak Hannah een paar partjes appel toe. Hannah kauwde met een plechtstatige blik. 'Ze kan die lip zo gebruiken dat hij als een trechter werkt. Heb je wel eens iemand olie in de motor van een auto zien gie-

ten met behulp van een trechter? Dat is precies hetzelfde: op die manier verliest ze geen voedsel of drinken, het gaat allemaal keurig netjes naar binnen. Als je opgroeit in een warme jungle, dan wil je echt geen druppel van dat koele stroompje missen.'

'Geef haar eens een van die meloenen,' zei Reginald.

'Wil jij het haar geven?'

'Ja, ik zal het aan haar geven,' zei de jongen, zijn stem trilde een beetje.

Sam legde een halve cantaloupemeloen in Reginalds hand. 'Kom maar naast me staan, dan kun je dichterbij haar komen. Beweeg langzaam, zodat je haar niet aan het schrikken maakt. Daar houdt dit meisje niet van.'

De jongen kwam naast Sam staan.

'Vooruit, toe maar,' zei hij, en hij pakte de jongen bij de arm. 'Je moet het haar aanreiken, want anders weet ze niet of ze het mag pakken. Grijsje is in dat opzicht heel beleefd.'

Reginald stak de meloen naar haar uit, en Hannah pakte de vrucht heel voorzichtig van zijn handpalm.

'Zag je dat?' riep de jongen. 'Zag je hoe ze het van mijn hand pakte? Volgens mij vindt ze me aardig.' Niettemin haastte hij zich terug naar zijn plek achter Sam. 'Waar gaan jullie nou naartoe?'

'Nergens. We lopen gewoon een blokje om. Het doet haar goed om wat rond te banjeren.'

'Reginald!' Een schrille vrouwenstem weerklonk achter hen op het pad. 'Mijn god, jongen, je bezorgt me een doodschrik als je er zomaar vandoor gaat.'

'Is dat je moeder?' vroeg Sam.

'Nee, mijn tante. Ik woon bij haar.'

'Waar is je moeder dan?'

De jongen haalde zijn schouders op.

'Maakt niet uit, ga maar gauw. Anders komt ze je nog halen.'

Reginald holde weg, draaide zich toen om. 'Tot ziens, meneer.'

'Ja, tot de volgende keer. Als je hier weer komt, vraag dan naar

Sam Brown. Zeg ze maar dat je een vriend van me bent, dan laten ze je wel bij me.'

Toen hij en Hannah verder liepen, kon Sam de jongen opgewonden naar zijn tante horen roepen: 'Hé, ik heb die olifant gevoerd. Ze at gewoon van mijn hand!'

Sam reikte omhoog en klopte Hannah op haar flank. 'Je was echt goed met die jongen, Grijsje. Heel lief van je om dat voor hem te doen.'

Toen ze in de schuur terugkwamen, zag hij dat er een voice-mailbericht voor hem was binnengekomen in het nietige kantoorje waar hij het voer en de medische gegevens bewaarde. Het was afkomstig van Harriet Saul, de directeur van de dierentuin. De boodschap luidde: 'Sam, denk je er alsjeblieft aan dat Neva Wilson vanaf morgenochtend hier zal zijn. Heb je haar uniformen en sleutel? Anders zal ik Truman vragen ze naar beneden te brengen.'

Sam zuchtte. In de loop der jaren hadden ze hem aan zoveel nieuwe oppassers gekoppeld dat hij het had opgegeven hun komen en gaan bij te houden. Het waren zonder uitzondering enthousiaste domoren of nietsnutten. Die Neva Wilson was in elk geval de eerste vrouw, en hij vroeg zich af hoe dat uit zou pakken. Hij had geen idee of Hannah veel met een meisje op zou hebben. Truman Levy, de bedrijfsleider van de dierentuin en Harriets rechterhand, had Sam verteld dat ze veel indruk had gemaakt bij het sollicitatiegesprek, maar Sam stelde daar geen vertrouwen in. Hannah en hij zouden gewoon moeten afwachten.

Als Max Biedelman vanuit het hiernamaals de wacht hield over haar dierentuin, dan moesten er vele dagen zijn waarop ze ontzet zou zijn geweest. De prachtige tuinarchitectuur was grotendeels vervangen door asfalt en beton. Nachtdieren zoals de lori's, die de bezoekers overdag moeilijk konden zien, werden niet langer vervangen als ze stierven. Hun verblijven werden een voor een omgebouwd tot kiosken die snacks of prullaria verkochten. Toen de laatste zebra aan mond-en-klauwzeer was bezweken, werd het zebraverblijf veranderd in een kinderboerderij met gewone geiten, schapen en een grote, humeurige zeug met de naam Hilda. Tegen 1995 was Max' schepping, ooit een van de mooiste particuliere exotische dierenverzamelingen van het land, afgezakt tot een verwaarloosde derde-rangs dierentuin.

Harriet Saul was vijf maanden eerder aangesteld om daarin verandering te brengen. Ze was van middelbare leeftijd, gezet, schrander en gedreven: tweeënvijftig jaar van onaantrekkelijkheid hadden haar gevormd als hardgesmeed staal. Ze wist inmiddels dat het haar lot was om verliefd te worden op instituten in plaats van op mannen. Haar vorige liefdes betroffen een regionaal wetenschapsmuseum, een bibliotheeksysteem en een melkcoöperatie. Nu droomde ze, als ze 's avonds haar ogen dichtdeed, over de schuren en hutten en paviljoens van de Max L. Biedelman Zoo.

De kantoren van de dierentuin lagen op de begane grond van Havenside, het oude woonhuis van de Biedelmans, dat zijn glorie-tijd ver achter zich had. Bladenham was geen stad die geld overhad voor uiterlijke verfraaiing, tenzij de plaatselijke economie daarmee gediend was. De dierentuin mocht dan in de opinie van de gemeenteraad een eerbiedwaardig instituut zijn, de opbrengsten in de vorm van belastingen, prestige of toeristenbestedingen waren betrekkelijk gering. Wanneer het tijd was om de begroting voor de publieke werken in de stad vast te stellen, ging ieder jaar weer de voorkeur uit naar het installeren van rolstoelvriendelijke trottoirs, weg reparaties, verbetering van de rioolzuiveringsinstallatie en de aanschaf van nieuw speeltuig voor de parken boven de enorme investering die nodig zou zijn om het oude Biedelmanhuis fatsoenlijk te restaureren. Het was al heel wat dat de gemeenteraad toestond dat de dierentuin jaar na jaar met verlies draaide.

In zijn hoogtijdagen was de woning van Maxine Biedelman even schitterend als buitenissig geweest. Ze had een werkkamer laten inrichten op de eerste verdieping, met uitzicht over het landgoed. Maar toen het huis na haar dood in verval raakte en het onderhoud jammerlijk tekortschoot, had men de eerste verdieping afgesloten en waren de kantoren verplaatst naar wat eens een grote bibliotheek op de begane grond was geweest. Momenteel bestonden ze uit Harriets kamer en een zestal met schotten afgescheiden werkruimtes.

Die maandagochtend riep ze door de deuropening van haar kamer: 'Is Geneva Wilson al komen opdagen?'

Truman Levy, haar bedrijfsleider, zat in een werkruimte op nauwelijks drie meter van haar kamerdeur vandaan. Hij keek op van zijn papieren: 'Het is pas vijf over acht,' zei hij.

'Nou, ik ben hier,' zei ze. 'Jij bent hier. Zelfs Brenda is hier. Neva Wilson is laat. Heeft ze misschien gebeld? Brenda, heeft ze gebeld?' De receptioniste bewaarde een onverstoorbaar stilzwijgen. Zij en Harriet konden elkaar niet uitstaan. Hun laatste ruzie ging over Harriets onverbloemde mening dat Brenda te veel make-up

droeg. De mensen kijken er dwars doorheen, weet je, had Harriet haar onlangs gezegd. Je houdt niemand voor de gek.

Truman stond op en liep de zes stappen naar de balie. Met gedempte stem en op uiterst beleefde toon vroeg hij Brenda of Neva Wilson zich al had gemeld.

‘Nog niet,’ zei Brenda, en ze schonk hem een vriendelijke glimlach.

Truman zette de vier stappen naar de deuropening van Harriets kantoor en zei: ‘Blijkbaar heeft ze zich nog niet gemeld.’

‘Dat is geen goed begin,’ zei Harriet bars.

‘Ze komt er vast zo aan,’ zei Truman. ‘Het is haar eerste dag, en ze is hier nog niet bekend. Misschien staat ze in de file, of is ze de weg kwijtgeraakt.’

‘Dat kan me niet schelen.’

Truman trok zich terug in de relatieve beschutting van zijn werkruimte, waar hij zijn eerste maagtablet van de dag wegkauwde en somber bedacht dat dit de vroegste was die hij tot nog toe had genomen, een verbetering van zijn vorige record met tien minuten. Vanaf het moment dat hij voor Harriet Saul was gaan werken, bestelde hij de Rennies in grootverpakking bij Costo. Er was een tijd geweest dat hij oprecht, ja zelfs hartstochtelijk zou hebben betoogd dat je niet op het uiterlijk mocht afgaan – vooral een weinig innemend uiterlijk als het hare. Verscheidene jaren geleden had Trumans ex-vrouw Rhonda, een beeldhouwster, die opvatting bestreden. Ze had gezegd: Ik zal je eens iets vertellen, Truman. Weet je wie de enige mensen zijn die echt geloven dat je niet op het uiterlijk mag afgaan? Lelijke mensen.

Ze had natuurlijk gelijk gehad, daarin en in veel andere opzichten. Toen ze het afgelopen jaar hem en hun elfjarige zoon Winslow verliet, had ze hem ervan beschuldigd de minst denkwaardige persoon te zijn die ze ooit had gekend. En ik ben de enige niet, had ze gezegd. Jij bent voor iedereen de minst denkwaardige persoon die ze ooit hebben gekend. Je weet dat ik daar gelijk in heb, Truman.

Het was waar. Mensen die een hele maaltijd lang recht tegenover hem aan de eettafel hadden gezeten, herkenden hem niet bij een volgende ontmoeting. Dat was hem niet één keer overkomen, maar keer op keer. Hij scheen eenvoudigweg te verdwijnen uit ieders geheugen. Rhonda was hem op een gegeven moment Nietszeggende Truman gaan noemen. *Jij bent rijstepap, vanillevla. Ik wil jambalaya, paella. Dat is toch niet te veel gevraagd?*

Truman had bij zichzelf gedacht dat zoiets wel degelijk te veel gevraagd was. Maar hij keek wel uit om dat te zeggen. Dat deed je niet bij Rhonda. Ze had hem ooit gevraagd of hij dacht dat ze was voorbestemd om iets groots te volbrengen, waarop hij had geantwoord dat dat waarschijnlijk niet zo was. Hij had alleen bedoeld dat ze daar statistisch gezien erg weinig kans op maakte, waarop zij hem een duur gedroogd bloemstuk naar het hoofd had gegooid en vervolgens het huis uit was gestormd; een aankondiging, zo bleek, dat ze hem voorgoed ging verlaten. Truman had haar gesmeekt te blijven, al was het maar omwille van Winslow. De jongen was op dat moment tien jaar oud; hij had zijn moeder nodig. Rhonda had verzucht: *Hij is jouw zoon, Truman. Hij heeft jouw aard. Jij weet hoe je met hem om moet gaan. Ik word alleen maar boos op hem.*

Nadat ze hem de gedroogde bloemenkrans naar het hoofd had gegooid en was vertrokken, had hij somber in de woonkamer gezeten toen Winslow binnenkwam en hem vroeg waarom hij stukjes gedroogde korenbloem in zijn haar had. Truman zei dat de bloesemfee onverwacht binnen was gevlogen en zijn hoofd met wilde bloemen had omkranst, maar Winslow was er niet in getrapt. Hij was een ware zoon van Truman, een jongen met een analytische inslag die overwoog hoe groot de kans was dat hij op zijn fiets door de bliksem getroffen zou worden; of zich afvroeg of je een robot kon maken die je van top tot teen aankleedde terwijl je nog in bed lag. Hij kon een uur of langer volmaakt stilzitten en ondertussen het universum in zijn eigen geest verkennen. Hij hield zijn kamer brandschoon, hield zijn sokken keurig paar bij paar in de daarvoor bestemde sokkenlade en sorteerde de spul-

len in zijn kast op kleur. Daarmee had hij Rhonda tot razernij gebracht. Ze had herhaaldelijk tegen hem geschreeuwd: *Je bent een kind! Je hoort rommel te maken!* Tegen Truman had ze gezegd: *Mijn god, hij lijkt wel een boekhoudgenie.*

Het was nu iets meer dan een jaar geleden dat Rhonda hen had verlaten, een paar weken na het debacle met het bloemstuk. In al die tijd had Winslow niet één keer iets over haar afwezigheid gezegd, afgezien van een enkele feitelijke, terloopse constatering. Hij had geen behoefte aan openhartige vader-zoongesprekken, en Truman had hem ook niet horen huilen op ogenblikken dat de jongen meende alleen te zijn. Hij had geen nachtmerries en reageerde zich ook niet af, op school noch thuis. Hij leek volmaakt tevreden met hoe de toestand was, en om die reden, plus vele andere, hield Truman intens veel van hem.

Uiteindelijk arriveerde Neva Wilson, tweeënveertig minuten te laat. Ze was tenger en soepel, met rode haren en sproeten, en het smalle, intelligente gezicht van een vos. Truman huiverde toen ze het mijnenveld betrad dat Harriets kantoor was. Neva Wilson kon het schudden, dat stond vast.

‘Ben ik te laat?’ hoorde hij Neva zeggen.

Doodse stilte. Harriet zou nu veelbetekenend op haar horloge kijken.

‘Het spijt me,’ hoorde hij Neva zeggen, en ze schraapte haar keel. ‘Ik heb een verkeerde afslag genomen, en tegen de tijd dat ik daarachter kwam, was ik de stad al vijftien kilometer uit.’

‘Zo zo,’ zei Harriet. En vervolgens, ongetwijfeld omdat ze meende haar punt te hebben gemaakt, met weldadig lichtere stem: ‘Wanneer ben je in de stad aangekomen? Ben je al helemaal ingericht?’

‘Gisteren. En inrichten is nooit een probleem. Mijn bezittingen passen makkelijk in mijn auto.’

Truman liep stilletjes naar ze toe met een stapel diensthemden van de Max L. Biederman Zoo en wat formulieren. Hij kondigde zijn komst aan door op de muur naast Harriets deuropening te kloppen.

‘Pardon,’ zei hij. Harriet, die met gevouwen handen aan haar bureau zat, knikte dat hij verder kon komen. Hij overhandigde de kleren en formulieren aan Neva, die wat bleekjes was geworden, en zei: ‘Je kunt die invullen wanneer je tijd hebt. Als je ze maar voor vijven bij me afgeeft. Je krijgt een kastje bij de olifantenschuur waar je dan zolang je uniformen in kunt opbergen. Zal ik je erheen brengen? Je staat vast te popelen om te beginnen.’

‘Ik vind het zelf wel.’

‘Het is een kleine moeite.’ Hij negeerde de afkeurende blik van Harriet en borg toen ze langs zijn bureau liepen snel zijn werk op. Het waren urenroosters van de medewerkers, dus bepaald geen vertrouwelijk materiaal – hij was de betaalstaten aan het opmaken – maar Harriet had er een handje van om aan zijn bureau te gaan zitten als hij weg was, op zoek naar informatie. Ze was in staat een medewerker vijftien minuten op het salaris te korten als ze hem of haar ergens op het terrein of in een van de afgelegen werkplaatsen meende te hebben zien niksen.

‘Het spijt me, maar ik geloof niet dat we hebben kennismemaakt,’ zei Neva, die haar hand uitstak zodra ze buiten het kantoor in een waterig herfstzonnetje stapten. Truman schudde haar hand.

‘Ik was een van degenen met wie je het sollicitatiegesprek hebt gevoerd,’ zei hij. ‘Leuk je weer te zien.’

‘Jeetje, het spijt me.’ Neva sloeg met haar hand tegen haar voorhoofd.

‘Dat hoeft niet. Ik ben het gewend.’ Truman glimlachte treurig.

‘Nee, het ligt aan mij. En wat zo raar is: ik herinner me wel de kop van ieder dier waarmee ik gewerkt heb. En daar bedoel ik dan niet alleen algemene kenmerken mee, nee, ik herinner me de precieze tekening en hoe hun oren aanvoelen wanneer je ze tussen je vingers wrijft en wat hun lievelingseten is en of ze het wel of niet leuk vinden als je voor ze zingt. Maar mensen kan ik me nooit herinneren. Binnen tien minuten nadat je me aan iemand hebt voorgesteld, ben ik het alweer finaal kwijt. Ik denk dat het een soort leerstoornis is.’

Truman glimlachte toen Neva zachtjes snaterde tegen een passerende pauw, een verfromfaaid exemplaar dat zijn haveloze staart uitspreidde naast het pad.

‘Vertel me eens wat over Harriet Saul,’ zei ze.

‘Aha,’ zei Truman. ‘Ze kan een dwingeland zijn, maar ze heeft het hart op de juiste plaats. Ze is door de stad aangesteld om de dierentuin nieuw elan in te blazen. We hebben wat financiële moeilijkheden.’

‘Jullie hebben in elk geval een charismatische megavertebraat. Dat doet het altijd goed.’

‘Wat zeg je?’

‘Charismatische megavertebreten,’ herhaalde Neva. ‘Walvissen, dolfijnen, olifanten. Dat zijn de dieren die geld in het laatje brengen. De publiekstrekkers. Natuurlijk hebben jullie er maar één, en ze heeft bovendien problemen.’

‘Haar poten, bedoel je?’

‘Om te beginnen.’

‘Iets met haar teennagels, heb ik begrepen.’

Neva glimlachte toegeeflijk tegen hem. ‘Je denkt vermoedelijk dat het niet veel voorstelt, dat het zoiets als een ingescheurde nagel is, en dat is logisch. Maar voetproblemen behoren tot de voornaamste doodsoorzaken onder veel olifanten in oudere dierentuinen zoals deze.’

‘Dóódsoorzaken?’

Neva knikte. ‘Moeder Natuur heeft geen rekening gehouden met beton toen ze de olifant ontwierp. De poten van een dier van drie à vier ton gaan onherroepelijk kapot als het niet op een zachte ondergrond kan staan.’

‘Wat houdt dat in?’

‘Stel dat jij pijn aan je voet zou hebben. Wat zou je dan doen?’

‘Die voet zoveel mogelijk ontzien, denk ik.’

‘Precies. Maar als een zwaar dier als een olifant langer dan een paar uur gaat liggen, verplettert het zijn inwendige organen. Ze moeten dus rechtop blijven staan, hoe slecht hun poten er ook

aan toe zijn. En als je de hele nacht binnengehouden wordt, zoals bij Hannah het geval is, sta je eigenlijk in een toilet, wat tot hardnekkige infecties en bloedvergiftiging leidt. Met soms de dood tot gevolg.'

'Lieve hemel.'

Ze zwegen het laatste stukje. Truman dacht bij zichzelf dat lopen naast Neva Wilson leek op lopen naast een elektrische hoogspanningstransformator. Hij kon het gezoem bijna horen en de hitte bijna voelen.

Precies op het moment dat hij de deur van de olifantenshuur openduwde, begon de telefoon aan de muur te rinkelen. Op het display zag hij het nummer van Harriets toestel knipperen, en hij nam op.

'Je moet nu echt terugkomen,' zei ze.

'Ja, ik stond net op het punt te gaan.'

'Ze had het prima zelf kunnen vinden, Truman.'

Truman zuchtte. Het was pas twee minuten over negen, op maandagochtend.

Sam stond in het buitenverblijf en bekeek Hannah's slechte poot in het zonlicht. Ondanks de dikke laag zalf die hij erop had gesmeerd, kon hij zien dat de ontsteking erger was geworden. 'Oké, meisje,' mompelde hij, en hij gaf een liefkozend klopje op haar poot. 'Zo te zien zal papa er wat anders op moeten vinden.' Vanaf zijn positie naast haar reikte hij omhoog om de achterkant van haar oor te strelen. Ze raakte zijn gezicht aan met haar slurf en blies zachtjes, waarmee ze de geur van guaves verspreidde. Iemand had haar een tropische fruitmand met guaves en papaja's gestuurd. De dierentuin ontving een continue stroom van dat soort geschenken. Zijn meisje had duizenden vrienden en mensen die het beste met haar voor hadden.

'Goedemorgen.' Neva Wilson kwam uit de schuur het buitenverblijf ingelopen. Ze droeg een spiksplinternieuwe trui van de dierentuin, waar de vouwen nog in zaten.

‘Morgen, juffrouw. Ik had u niet horen binnenkomen. Hannah en ik waren juist plannen voor de dag aan het maken.’

Ze knikte in de richting van de poot. ‘Dat is een behoorlijk lelijk abces.’

Sam herinnerde zich dat hij deze vrouw een tikje gespannen had gevonden toen hij haar drie weken geleden had ontmoet, na haar sollicitatiegesprek. Aan de andere kant had Harriet Saul haar niet langer dan een paar minuten in de schuur laten blijven – het grote, bazige mens.

‘Hé, m’n kleintje,’ zei hij zacht tegen Hannah. ‘Kijk eens wie daar is. Hannah, ik stel je voor aan Neva Wilson. Juffrouw, dit is Hannah.’

‘Noem me alsjeblieft geen juffrouw,’ zei Neva blozend. ‘Ik hou niet van dat stijve gedoe.’

‘Goed hoor, juffrouw.’

Neva zuchtte. ‘Wordt dat erger?’ Ze gebaarde naar Hannah’s poot.

‘Ja, wel een beetje. Maar het is niets nieuws. Het lijkt alsof er altijd wel iets met haar poten aan de hand is. Grijsje is erger dan een oude vrouw met eksterogen.’

‘Mag ik eens kijken?’

‘Poot, Grijsje.’ Hannah tilde haar slechte poot weer op en keek nerveus naar Neva. ‘Het is goed, m’n meisje, ze wil alleen maar even kijken.’

Neva inspecteerde de gebarsten nagels en de abcessen daaronder. ‘Welke medicijnen krijgt ze hiervoor?’

Tegen Hannah zei Sam: ‘Het is goed, meisje, je mag je poot weer neerzetten.’

Hannah liet haar poot zakken.

‘Op dit moment helemaal geen. We hebben alles geprobeerd wat onze dierenarts heeft aanbevolen, maar niets daarvan leek te helpen en ze raakte er bovendien door van slag. Daarom hebben mama en ik – ik bedoel mijn vrouw, Corinna – een aantal van die homeopathische middeltjes uitgeprobeerd. Maar het ziet er naar uit dat ze deze keer niet veel hebben geholpen, ben ik bang.’

‘Homeopathische middeltjes? Welke dan precies?’

‘Nou, mama zou je daar meer over kunnen vertellen dan ik. Eens even kijken.’ Sam leunde peinzend tegen Hannah. De olifant wikkelde haar slurf liefkozend om zijn hoofd. ‘Hoofdzakelijk zalfjes en crèmes. M’n meisje houdt er niet van om stil te staan voor het aanbrengen van kompressen. Zo uit het blote hoofd was het volgens mij toverhazelaar en smalle weegbree, goudsbloem, smeewortel... dat is zo ongeveer wat ik me kan herinneren. We zullen het mama moeten vragen. We hebben erover gedacht echinacea-tinctuur te proberen, maar ik denk niet dat Grijsje er goed op zou reageren. Haar maag raakt heel gemakkelijk van streek.’

‘Heeft iets daarvan geholpen?’

‘De smeewortel hielp een beetje. De toverhazelaar leek wat verzachting te geven, maar ik weet niet of die ook een genezende werking had.’

‘Heb je geprobeerd om ze af dekken met Copper-Tox?’ zei Neva.

‘Dat zegt me niks, juffrouw,’ zei Sam met gefronst voorhoofd.

‘Het werkt als een soort vloeibare wondpleister, heel kleverig zodat het lang blijft zitten. Het goedje stinkt een uur in de wind en als je er te lang met je neus boven hangt krijg je barstende hoofdpijn, maar ik heb gemerkt dat de medicatie er in elk geval door op zijn plaats blijft zodat het abces de kans krijgt te genezen.’ Neva stak haar handen in haar zakken.

‘Ik zal het de dokter vragen. Misschien kent hij dat spul nog niet.’

‘Wie is hier ook alweer de dierenarts?’

‘Dokter Richards.’

Neva fronste haar wenkbrauwen. ‘Ik geloof niet dat ik hem ken.’

‘Ongeveer van mijn leeftijd, gaat binnenkort met pensioen. Hij heeft voor mevrouw Biedelman gewerkt toen zij nog leefde. Hij loopt hier al langer rond dan iedereen behalve Hannah en ik.’

‘Is hij een goede dierenarts?’

‘Hij heeft nog nooit iets om zeep geholpen, bij mijn weten al-

thans. Hij komt gewoonlijk zo eens in de twee weken naar Hannah kijken.'

'Heeft hij je ooit opgedragen haar voetbaden te geven van peroxide, betadine en chloorhexidine?'

Sam fronste opnieuw zijn voorhoofd terwijl hij zijn vinger-nagels op en neer liet gaan over Hannah's flank. Ze bracht een laag, tevreden gebrom voort, stak haar slurf in de canvas zak met traktaties die Sam om zijn middel had gebonden en diepte er twee partjes appel uit die ze als snoepjes in haar muil stopte. 'Niet met die middelen, juffrouw, maar we hebben epsomzout uitgetroost,' zei Sam terwijl hij haar slurf wegduwde. 'Warm water met zouten, een paar keer per dag. Ze verdroeg het goed, maar het leek geen effect te hebben behalve dat ze er slaperig van werd. De tien minuten waren nog niet voorbij of ze snurkte de halve dierentuin bij elkaar.' Sam grinnikte zacht. 'Maar het breekt mijn hart als ik zie hoeveel pijn ze heeft.'

'Loopt ze mank?'

'Nauwelijks. Ik geloof wel dat ze een beetje reumatiek in de gewrichten heeft – ze aardt naar mij in dat opzicht. Het lijkt alsof ze meer stilstaat dan vroeger. Afgezien van onze uitjes, natuurlijk.'

'Laat je haar uit?'

'Zeker,' zei Sam. 'Dat doet haar goed. Het geeft haar de kans het een en ander te zien, even stevig door te stappen en haar arme poten wat gras te laten voelen. Bovendien kom je mensen tegen. Gisteren hebben we een heel aardige jongen ontmoet die bij z'n tante woont. Er lopen tegenwoordig veel te veel kinderen rond die zichzelf moeten opvoeden. Mijn ouwelui hadden het niet rijk, maar liefde was er thuis in overvloed. Mijn moeder zei altijd tegen ons allemaal: Kom maar een lekkere knuffel halen als je wilt, lieveling. Ze zijn warm, en ze zijn gratis.'

Neva glimlachte. 'Strooi je wel eens zand in haar verblijf?'

'Nee, nooit gedaan. Alleen hooi.'

'Hoe toont ze eigenlijk dat ze pijn heeft?'

Nu glimlachte Sam. 'Dat laat ze niet zien, ze komt gewoon naar